VISIR
VI SOM INTE RÖKER

AKTUELLT

Friskare liv

Nr 3-4 nov 2008 • Medlemstidning för Riksförbundet VISIR

God Jul & Gott Nytt År
önskar VISIR

Förbundsmötet 2009
Stockholm 16-17 maj

Ny layout i tidningen!

Nästa nummer av
VISIR Aktuellt kommer i mars 2009

Bengt Rosengren
Förbundsordförande i VISIR
bengt.rosengren@spray.se

Förbundsordföranden har ordet

Om politik och folkhälsa

Helt uppenbart har politik en stor betydelse för folkhälsan. Lösning av konflikter och frånvaron av krig är grundläggande förutsättningar, liksom hantering av näringsliv, livsmedelsproduktion, hälsovård och frånvaro av naturkatastrofer.

Detta kan i stora drag synas enkelt och klart, men när man går in på detaljer blir det strax mer komplicerat. Motsatta meningar och egenintressen kan blockera nödvändiga beslut. Var går gränsen mellan allmännyttan och hänsynen till den enskildes integritet? Hur mycket ska vi lägga oss i andras göranden och låtanden? Det varierar naturligtvis mellan olika verksamheter och under olika tider.

VISIR bek ämpar nikotinberoende och dess skadliga inverkan på den enskildes hälsa och på folkhälsan. Uttrycket "Ingen enskild åtgärd kan förbättra folkhälsan mer än om alla slutar röka och ingen börjar" kan tyckas vara en sliten slogan, men det är en erkänd erfarenhet och ett vetenskapligt faktum.

Varför röker folk när alla idag vet att det är så farligt? Svaret ligger i kunskapen om beroendet av nikotinet. Det är därför lika märkligt som förvånande att denna kunskap försummas av en grupp politiker, som vill lansera svenskt snus som rökavvänjningsmedel i Europa. De framhåller särskilt kommersiella fördelar och ökad sysselsättning i Sverige.

Ökad känslighet för och stor risk för livslångt beroende av nikotin slår särskilt hårt mot det ofödda barnet, värnlöst och oförskyllt utsatt för nikotinpåverkan av rökande och snusande mödrar. Rökning i denna grupp av främst unga människor förekommer till ungefär 10 %, men sannolikt har vi ett mörkertal här. Hur många blivande mödrar som snusar har man ingen säker uppgift på.

Nikotin skadar ämnesomsättningen, vilket kan leda till tidigare debut av diabetes 2 och till åderförkalkning med en allmän försämring av blodcirkuklationen. Följdsjukdomar kan vara hjärtinfarkt och stroke. Vetenskapliga rön talar också för att påverkan av nikotin i fosterlivet bidrar till plötslig spädbarnsdöd.

Spädbarn som har fått ett ökat antal nikotinreceptorer av sina mödrar i fosterlivet löper i sin tur en större risk att ge detsamma till sina blivande barn. Sålunda kan det startas en process som kan gå genom flera generationer.

Tron sägs kunna försätta berg, men tron på nikotinets välsignelser bärgar inte nikotinets födda och ofödda offer.

Bengt Rosengren

VISIR-Aktuellt/Friskare liv är medlemstidning för **Riksförbundet VISIR**

Utkommer:	Fyra nummer per år
Ansvarig utgivare:	**Arne Stråby**, arne.straby@telia.com
Förbundsordförande:	**Bengt Rosengren**, bengt.rosengren@spray.se
Grafisk produktion:	**Mynta design och produktion**, maria@myntadesign.se Material per post till kansliet.
Tryck:	**X-O Graf Tryckeri AB**, Uppsala ISSN 0282-0617
Adressen:	Riksförbundet VISIR, Hälsans Hus, Fjällgatan 23 B, 116 28 Stockholm Tel 08-591 282 11, visir@telia.com, **www.visir.a.se**

När pipan var symbol för trygghet

Tiden har gått emot tobaksindustrins i industriländerna. De får sällan draghjälp av kändisar och media numera, och de får inte längre annonsera om att känt folk röker Kent. I stället gör de allt för att ta igen marknadsandelar i u-länder, Östeuropa och stora marknader som Indien och Kina.

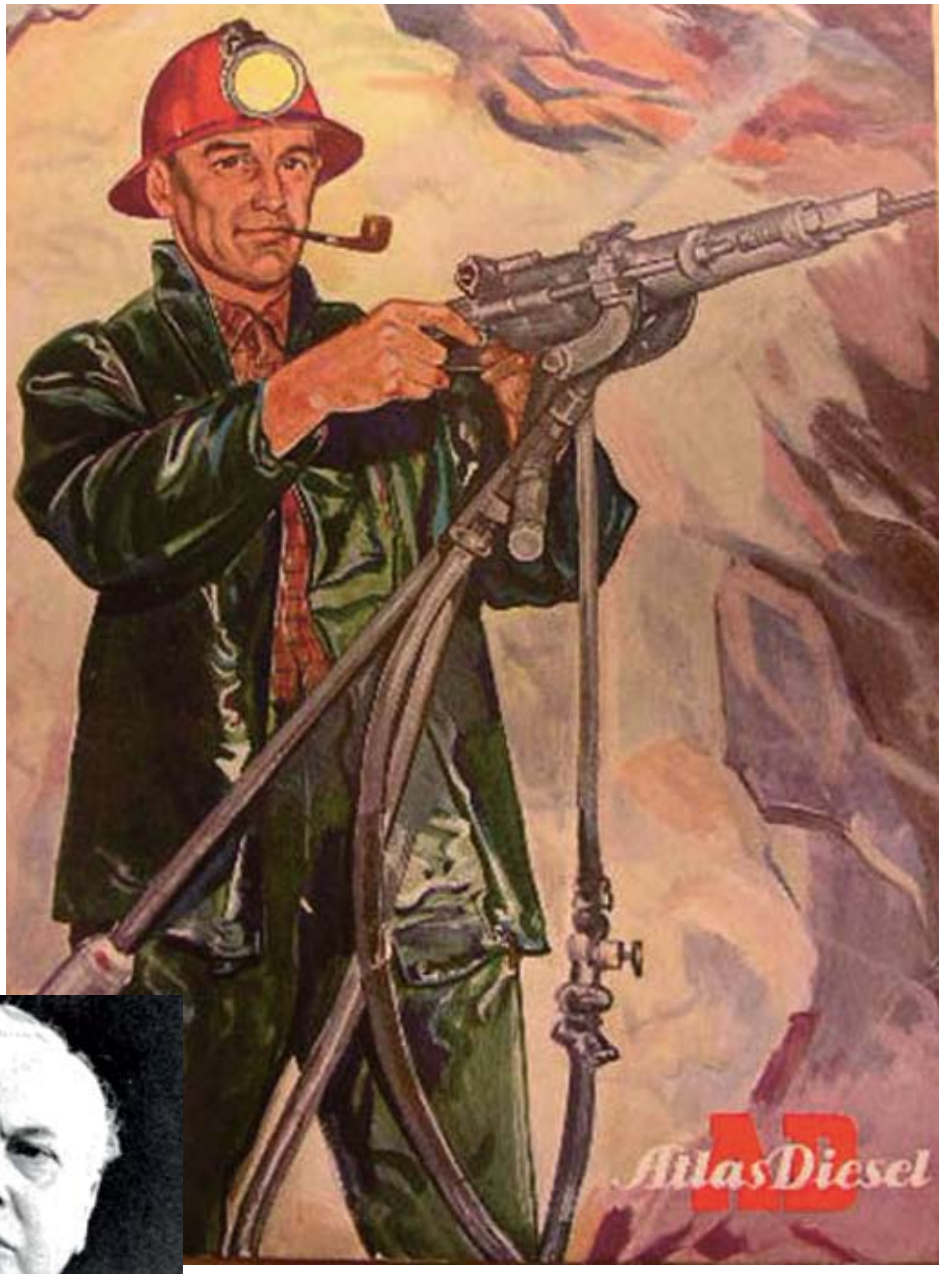

Gammal annons för tryckluftborrar.

Det fanns en tid när många inom media hade för sig att det var något extra tryggt och hemtrevligt om far i huset rökte pipa. Det går igen i många annonser från 40- och 50-talet. Mor i huset är vacker och huslig, far sitter i mysfåtöljen med pipan och tidningen, och glada barn kryllar runt omkring.

Pipor förekom i allsköns annonser. Jag kan visa en annons för tryckluftborrar. Vad pipan har där att göra kan man fråga sig. Med dagens kunskap är det absurt att röka i gruvmiljö. Höga radonhalter i dammig miljö ökar lungcancerrisken ännu mer. Det visste man inte då, men nog tycker man att pipan borde vara i vägen om man ska utföra ett tungt arbete som att hålla en tung borr och borra i hårt berg.

Att Atlas Diesel eller deras reklambyrå ändå valde att sätta en pipa i munnen på den trygge arbetaren hade kanske att göra med att de såg pipan som någon symbol för trygghet och folklighet. Om det nu inte finns någon skum orsak, att reklambyrån också jobbade åt tobaksindustrin...

Harold Wilson premiärminister i Storbritannien på 60-talet.

På 1960-talet och även några år på 70-talet var Harold Wilson premiärminister i Storbritannien. Han rökte pipa och gjorde det ofta när han talade med media. Förmodligen var det en tanke med det, han lyckades framstå som en lugn och duktig landsfader som tog allt med ro och tänkte stora tankar med sin pipa i sitt hem på Downing Street. Churchill har ju haft sin cigarr, lite mer aristokratiskt. Nog verkade han folkligare med sin pipa.

Wilson blev både berömd och belönad för sin pipa. 1965 utsågs han till årets piprökare, och 1976 till årtiondets (!) piprökare av British Pipesmokers' Council. Jag gissar att ett sådant råd och deras jippon sponsrades av tobaksindustrin. Kanske var det rådet sponsrat av tobaksindustrin?

Jag minns att någon i slutet av Tage Erlanders regeringsperiod beskyllde industriministern Christer Wickman för att snegla på Wilson och uppträda med pipa när han talade med media. Hoppades han skapa en image av att han kunde bli en god landsfader med den? Jag såg någon sådan beskyllning, men det kanske var mest illasinnat förtal. I varje fall blev det Palme efter Erlander, och Wickman blev utrikesminister.

Torbjörn Fälldin rökte pipa, men man såg honom sällan fotograferad med den. När han var statsminister i slutet av 70-talet hade tiden gjort framsteg i synen på rökning. Då började rökningen ifrågasättas - och då var det även VISIRs storhetstid...

Det är bra med de framsteg som har gjorts, inte bara i Sverige utan hela Västvärlden i varje fall. Även EU har kommit långt - utom när det gäller det nattståndna och orimliga stödet till tobaksodling!

Arne Stråby

Regeringskonferens om ALKOHOL, NARKOTIKA & TOBAK

Regeringens nytillsatta ANT-råd höll i juni en konferens i Rosenbad om sitt långsiktiga arbete mot alkohol, narkotika, tobak och doping. Riksförbundet VISIR var inbjudet och jag deltog för VISIR.

Folkhälsominister Maria Larsson talade vid ANT-konferensen i Rosenbad

I sitt inledningsanförande sade äldre- och folkhälsominister Maria Larsson att det finns en rivalitet mellan de olika områdena. Ibland har man satsat mer på arbetet mot alkohol och ibland har tobak kommit i första rummet, framhöll hon. Vi vet att alkohol- och tobaksprevention hör ihop. Undersökningar visar att var tredje elev i klass 9 regelbundet berusar sig, och att hälften av dem kan köpa cigaretter och snus utan problem.

Maria Larsson hoppas på brett samarbete och att barnperspektivet alltid finns med. Barn i missbrukarfamiljer är en utsatt riskgrupp. 200 000 barn lever i missbrukarmiljö. Ett aktivt samarbete med den ideella sektorn, över 90 olika organisationer, är nödvändigt för framgång inom det drogförebyggande arbetet, menade hon.

Tobaksrökning är den största enskilda riskfaktorn när det gäller sjukdom och för tidig död. Det gäller både här hemma och i hela den industrialiserade världen. Världshälsoorganisationen (WHO) beräknar att rökning är orsak till mer än fem miljoner för tidiga dödsfall per år globalt, varav ungefär två miljoner i industrivärlden.

År 2025 beräknas dödligheten ha ökat till tio miljoner dödsfall per år, varav sju miljoner i tredje världen. Dödlighet och sjuklighet genom tobak förväntas bestå och särskilt drabba kvinnor, personer med låg utbildningsnivå och ekonomiskt svaga grupper.

Det övergripande målet för de statliga insatserna inom tobaksområdet är att minska tobaksbruket.

Socialdepartementets ANT-sekretariat ska sköta samordningen. En arbetsgrupp mellan berörda departement, **Samant**, har bildats och dessutom ett rådgivande organ med 20-tal representanter från myndigheter, forskningsvärlden och frivilligsektorn. Länssamordnare ska på statligt uppdrag samarbeta med kommuner och landstings men också ta upp signaler och idéer lokalt.

Charlie Eriksson, professor i folkhälsovetenskap, Örebro, betonade att det måste finnas utrymme för utvärdering och kunskapsspridning inom forskningen om drogprevention. Mer dokumentation och förändringar i vardagsarbetet behövs. Erfarenheten visar också att det är lättare att införa skyddsfaktorer än att ta bort riskfaktorer.

Den minskade rökningen utpekades som en framgångshistoria.för det aktiva arbetet mot tobak. Grunden för detta är ett effektivt opinionsarbete i kombination med allt mer skärpta lagar. Maria Nilsson från Nätverk för Tobaksprevention, som är med i ANT-rådet, sade att man blivit stark trots knappa resurser. Hon hoppas att när nu sakområdena lyfts sida vid sida så får man istället ett helhetsperspektiv. Bakom framgångarna med minskat rökande (en miljon färre rökare än på 70-talet och rökstopp på krogen) ligger ett 30-årigt opinionsarbete främst av ideella organisationer och olika landsting.

Maria Nilsson, Svenskt Nätverk för tobaksprevention, och Dick Jansson, VISIR, deltog vid ANT-konferensen.

Dick Jansson

Följande etappmål har fastställts på tobaksområdet:

- **en tobaksfri livsstart från år 2014**
- **en halvering till år 2014 av antalet ungdomar under 18 år som börjar röka eller snusa**
- **en halvering till år 2014 av andelen rökar bland de grupper som röker mest**
- **ingen ska utan eget val utsättas för rök i sin omgivning**

Rökning på utomhusserveringar?

Vi tror att det finns många restauranger i landet som gör rätt godtyckliga tolkningar av tobakslagen. Det finns en glidande skala från serveringar helt utomhus till dem som är nästan helt omgärdade av tak och väggar, låt vara bara av tältduk eller något annat material som kan tas in till vintern.

I Göteborg har Miljöförvaltningen tagit ett mer konkret beslut. Om mer än hälften av ytan för tak och väggar är på något sätt täckt så är det inte utomhusservering längre, och då ska detta utrymme vara rökfritt.

Hur är det på din ort? Skriv några rader till oss på VISIR-aktuellt, och skicka gärna med en bild som visar hur det ser ut. En bild säger ibland mer än tusen ord. Om du ser dåliga lösningar, som en "uteservering" med askkoppar trots att den är rätt mycket inbyggd, så påtala det för kommunens miljöförvaltning

Vi kan bidra med en bild från en restaurang på Södermalm i Stockholm. Det finns askkoppar överallt, och så en glasvägg och någon slags väv i taket. Visserligen är ingången helt öppen och taket av markistyp, som kan rullas på eller av.
Men om det regnar eller är starkt solsken från ett visst håll, eller om höstkylan har börjat något, då rullar man ut taket. Och vips är den täckta ytan långt över 50 %. Som bilden visar är det förutom dörröppningen bara en halvmeter mellan taket och glasväggen som är öppen runt om. Det är väldigt svårt att se detta som en utomhusservering!

Arne Stråby

Foto: Arne Stråby

RÖKFÖRBUD ENLIGT TOBAKSLAGEN

Miljöförvaltingen i Lund har på min begäran bedömt två "utomhusserveringar" i Lund som inomhusserveringar. De har varit alltför tältlika och har var sin in- och utgångsdörr.

Miljöförvaltningen har därför utfärdat rökförbud på de båda restaurangerna, lunchrestaurangen Viggo vid järnvägsstationen och Botulfsplatsens Bar och Restaurang. Förbudet förenades med vite i händelse av överträdelse. En bild av hur det ser ut vid stationen bifogas.

Därmed fungerar dessa restauranger åter vad beträffar Tobakslagen. Detta bör glädja alla vänner av rökfri miljö - och särskilt oss inom VISIR.

Lars Claesson

Svenskt Nätverk för TobaksPrevention

Göran Boëthius, ordförande för Läkare mot Tobak

Svenskt Nätverk för Tobaksprevention (SNTP) är en sammanslutning av ideella föreningar och organisationer som arbetar mot tobak. Nätverket har möten ca. 2-3 gånger per halvår.

SNTP kan ses som en samordnade grupp. Om den utvecklas till en officiell organisation får framtiden utvisa.

Primus motor som håller i SNTP's tyglar är Göran Boëthius, pensionerad lungläkare och ordförande för Läkare mot Tobak, en av de föreningar som ingår i Yrkesföreningar mot Tobak (YmT). Riksförbundet VISIR är givetvis medlem i SNTP och vi kan väl närmast karakterisera oss som ”Folk mot Tobak”. Andra medverkande organisationer är Cancerfonden, Astma- och Allergiförbundet, Hjärt- och Lungsjukas Riksförbund, A Non Smoking Generation (=En Rökfri Generation).

Tobaksutredningen

Tidigare i år tillsatte regeringen en utredning för översyn av tobakslagen med syftet att starkare förhindra att underåriga köper tobak. Utredaren har dock självsvåldigt begränsat uppdraget till att bara omfatta en mer effektiv efterlevnad av åldersgränsen på 18 år.

SNTP har redan i juni i brev till folkhälsominister Maria Larsson framhållit att denna begränsning inte medför tillräckliga krafttag mot ungas tobaksmissbruk. Någon respons har inte kommit.

SNTP har därför beslutat att ge sin syn på vilka åtgärder som skulle behövas för att minska tobakens dragkraft på ungdomar. I en skrift som kommer i samband med tobaksfria veckan (v. 47) går man igenom vilka andra bestämmelser som borde genomföras. Bland de viktigaste är att exponering av tobaksprodukter ej får ske i butiken, s.k. dold försäljning och att tobaksförpackningarna blir ”anonyma” där större delen av ytan upptas av varningstext och namnet framgår i mindre skrift. SNTPs förslag är inte revolutionerade. Dold försäljning har införts och kommer att införas i andra länder.

Den statliga utredningen om tobakslagen kommer med sina förslag någon gång i början av 2009. Därefter blir det ett normalt remissförfarande. SNTP och dess medlemmar, inklusive VISIR kommer inte att vara tysta.

Tobak som saffran

Ingrid Talu (lärare mot Tobak) och Lena Sjöberg (Tandvård mot Tobak) har inom ramen för SNTP initierat ett upprop med rubriken ”Vi vill ha saffransstrategi för tobak”, d.v.s. dold försäljning. Man planerar en kvinnomanifestation lördagen 15 november där villiga krafter står med plakat och namninsamlinglistor utan livsmedelsbutiker.

VISIR försöker dra sitt strå till stacken. Ett antal kvinnliga medlemmar, som har uppgivit e-post-adress, har i god tid fått information om projektet. – Alla andra, även män, uppmanas att skriva på listorna om man ser en namninsamlare.

Göran Löfroth

”Vi vill ha saffransstrategi för tobak”

Ingrid Talu och Lena Sjöberg

Svedala fick rökfritt kommunhus

Elisabeth Larsson hedrades med gerberablommor från VISIR, som Siv Malmberg har räckt över här på bilden.

Kommunhuset i Svedala har äntligen blivit rökfritt.

Vid VISIRs besök under våren hävdade kommunalordförande Gunilla Nordgren att avskaffandet av rökrummet var en tjänstemannafråga. Men när kommundirektören tog sitt ansvar och stängde rökrummet (och många anställda blev glada för det) så ställde flera politiker sig upp och gnällde om att det skulle tas beslut i kommunfullmäktige om detta.

Beslut togs också och rummet stängdes. Man kan tycka att politiker borde ha bättre förstånd än somliga (rökare förstås). Siv Malmberg och Gertie Nordqvist från VISIR's Skånedistrikt och boende i Svedala besökte kommunhuset och tackade kommundirektör Elisabeth Larsson för hennes insats. Hon berättade att hon alltid har varit rökfri och kämpat mot rökningen på arbetsplatser.

Gertie Nordqvist

SLUTA-RÖKA-LINJEN 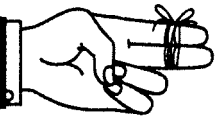 **RING 020-84 00 00**

Cancerfonden, Folkhälsoinstitutet, Hjärt-Lungfonden, Apoteket AB och Centrum för Tobakspreventation

Testa dig själv och dina bekanta

Frågor om tobak

1 **Vad är KOL?**

A. En lungsjukdom
B. En leversjukdom
C. Ett cigarettmärke

2 **Hur många ungdomar under 18 år som röker/snusar lyckas köpa sin tobak själv i Sverige?**

A. 10 %
B. 30 %
C. 60 %

3 **Hur många (mest ungdomar) börjar röka/snusa i genomsnitt varje dag i Sverige?**

A. 5 individer
B. 20 individer
C. 50 individer

4 **Hur många människor dör i förtid av tobaksrelaterade sjukdomar i Sverige varje år?**

A. Ca. 700 personer
B. Ca 7000 personer
C. Ca 70000 personer

5 **Hur mycket kostar i medeltal en rökande arbetstagare en arbetsgivare per år i Sverige p.g.a. högre sjukfrånvaro och rökpauser på arbetstid?**

A. 3 000 kronor
B. 15 000 kronor
C. 30 000 kronor

6 **Hur många människor dör i förtid av tobaksrelaterade sjukdomar i hela världen varje år?**

A. Ca 1 miljon
B. Ca 2 miljoner
C. Ca 5 miljoner

Rätt svar finner du på sid 14

Ju mer dina sparpengar växer, desto mer hjälp hamnar i andras fickor.

När du sparar i Humanfonden går varje år 2% av din fondförmögenhet till Riksförbundet VISIRs livsviktiga arbete, och 98% till dig. Vi försöker naturligtvis få dina pengar att växa så mycket som möjligt för att Humanfonden ska vara en bra affär för dig, men också för att så mycket hjälp som möjligt ska hamna i andras fickor.

Hittills har Humanfondens kunder bidragit med nästan 400 miljoner till ideella organisationer. Nu hoppas vi innerligt att Humanfonden får massor av nya sparare, att värdeutvecklingen blir minst lika bra som tidigare och att vi kan förmedla 400 miljoner till.
Minst.

HUMANFONDEN I SAMARBETE MED VISIR

BANCO

TEL 0200-23 00 40 • WWW.BANCO.SE

KONTAKTA BANCO FÖR RÅDGIVNING, INFORMATIONSBROSCHYR OCH FAKTABLAD. AKTIEMARKNADEN GÅR UPP OCH NER OCH VÄRDET PÅ ETT FONDINNEHAV KAN DÄRFÖR UNDERSKRIDA DET INSATTA BELOPPET. HISTORISK AVKASTNING ÄR INGEN GARANTI FÖR FRAMTIDA AVKASTNING.

Sprid Skurt på DVD!

Producerad av Atlasvision,
Eivor Svenonius och Sven Kinnander
Finansierad av Allmänna arvsfonden.

Mycket bättre utan tobak!
DVD 1 - För låg- och mellanstadium, 3 delar
DVD 2 - För högstadium och uppåt, 2 delar

Programledare
Ingamay Hörnberg.

95 kr/st
(porto tillkommer)

Obama inger hopp i kampen mot tobak

USA's tillträdande president Barack Obama

Till de förhoppningar som valet av Barack Obama till USAs president väckt hör en skärpt politik mot tobak.

Skälet är raden av tobaksförebyggande insatser som han gjort som lagstiftare såväl i Illinois som i USAs senat. Han har både tagit egna initiativ och stött andras förslag till åtgärder för att minska tobaksbruket.

Bland det första han väntas ta itu med på tobaksområdet är att ge folkhälsomyndigheten the Food and Drug Administration, FDA, behörighet att använda det regelverk för kontroll av tobaksprodukter som kongressen faktiskt beslutat om. Ett beslut som stannade i kongressen på grund av ett veto från president Bush, men efter ett nytt beslut i början av 2009 kan FDA börja utfärda föreskrifter bl a för vad tobaksprodukter får innehålla, om varningstexter, innehållsdeklarationer och begränsning av reklamen.

President Bush anses företräda intressen som uppfattar att FDA genom regler och kontroller stör deras kommersiella verksamheter. Ett resultat av den inställningen är t ex att myndigheten länge saknat en ordinarie chef.

Barack Obama är, tillsammans med senator Ted Kennedy, en av tillskyndarna till ett stärkt FDA. Tillsammans med nio andra senatorer krävde Barack Obama i början av 2008 också att president Bush skulle skicka WHOs konvention för tobakskontroll till senaten för ratificering. Något som ännu inte skett, men hoppet om att även USA till slut ska ratificera ökar med Obamas tillträde.

Listan på Barack Obamas insatser mot tobaksbruket är lång. En företrädare för Michiganuniversitetets nätverk för tobaksforskning har kartlagt dem.

2000 föreslog Obama som färsk senator i Illinois ett förbud i delstaten mot cigaretter av indisk typ, bidi. Försäljningen var, ansåg han, direkt riktad till ungdomar som tilltalades av likheten med marijuana-joints.

2001 stödde han ett beslut om kriminalisering av bidi-distribution. Han kom med ett förslag om höjd skatt för tobak producerad utanför delstaten. Samma år medverkade han till att skatt på snus infördes och tillkomsten av en tydlig definition av vad snus är.

2002 röstade Obama för att låta personal vid skatteverket gripa personer som bröt mot regler om tobaksförsäljning i t ex automater. Han stödde också ett förslag om höjd skatt på cigaretter.

2003 stödde han ett förslag om att höja åldersgränsen vid tobaksförsäljning från 18 till 19 år. Han röstade för ett förbud att sälja tobak närmare än 1 000 fot, 304 meter, från skolor. Han tog initiativ till ett förbud mot tillsatser av alkohol och honung i cigarettpapper. Slutligen tog han initiativet till att delar av tobaksbolagens skadeståndspengar i Illinois skulle gå till ett omfattande tobaksförebyggande program.

2004 röstade Obama för en lag som bl a endast tillåter sådan exponering av tobaksvaror i bu tikerna som inte gör dem direkt tillgängliga för kunderna eller att de säljs där ungdomar under 18 år inte har tillträde.

2005 stödde han en lag som gick längre än den från året innan och som bl a förbjöd självbetjäning. Det ska inte vara möjligt att handla utanför försäljarnas kontroll.

Från www.tobaksfakta.org

Ny redaktör på VISIR Aktuellt

Från och med detta nummer av VISIR Aktuellt tar Maria Henriksson över utformningen av tidningen efter Kjell Hedlund.

Efter ett trevligt och givande möte i Uppsala i början av juni i år beslutades att jag fick förtroendet att producera VISIR´s tidning. Tidningen får till viss del ett nytt utseende vad det gäller typsnittsval och upplägg av bilder, men i stort kommer tidningen att vara sej lik.

I mitt företag Mynta design och produktion jobbar jag med tidnings- och annonslayout, trycksaker, original, mäss- och utställningsmaterial. Tidningen kommer att tryckas på XO Graf Tryckeri i Uppsala.

Jag jobbar huvudsakligen hemifrån. Har kontor hemma i Gamla Uppsala, men sitter även ute hos kunder och jobbar under vissa perioder.
Ser fram emot att få göra VISIR Aktuellt till alla engagerade medlemmar.

Välkomna med synpunkter och material!

Maria Henriksson
maria@myntadesign.se
0708-25 77 84

Maria Henriksson och Arne Stråby under mötet i Uppsala juni 2008

Nu finns VISIR som reflex!

Nätverket för Tobaksprevention

VISIR, tfn 08-591 28 211
E-post: visir@telia.com
www.visir.a.se

Cancerfonden, tfn 08-744 10 00
www.cancerfonden.se

Hjärt-Lungfonden, tfn 08-566 242 00,
www.hjart-lungfonden.se

En Rökfri Generation, tfn 08-10 93 00,
www.nonsmoking.se

Lärare mot tobak, tfn 08-677 10 90
www.teachersagainsttobacco.org

Läkare mot tobak, tfn 08-677 10 90

Sjuksköterskor mot tobak,
tfn 08-677 10 90

Stiftelsen Laryngfonden, tfn 08-655 40 01

Farmaci mot tobak, tfn 08-677 10 90

Tandvård mot tobak, tfn 08-677 10 90
www.dentistryagainsttobacco.org

Astma- och Allergiförbundet,
tfn 08-506 28 200
www.allergia@astmaoallergiforbundet.se

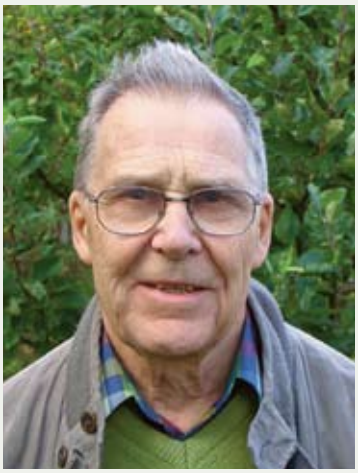

Bertil Gelland

Tankar & Omtankar

Vår medlem Bertil Gelland, tidigare lärare på gymnasieskola och lärarhögskola, har skrivit ner en del tankar som han har, några rätt nyligen och några längre tillbaka i tiden. Han har skickat en hel del tänkvärt, som vi gärna för vidare:

Man kan göra experiment med hundar. Man kan lära dem att röka och studera ohälsoutvecklingen. Men sådant kallas djurplågeri. Man bör ju inte behandla djur som människor

Om man visar alla människor något som är möjligt, finns det alltid några som gör det. Förebilderna ger då bland annat självmordsbombare och tobaksrökare. Om man säger till alla människor att något är sant och bra, finns det alltid några som tror det. De kan då förmås att bli till exempel självmordsbombare eller tobaksrökare. I båda dessa fall tar de med sig andra i döden. Tobaksrökarna tar med sig flest.

En människa föds med tillgång till många glädjekällor. Mycket glädje och lekfullhet fostras bort under uppväxttiden. I vår kultur ersätts sedan en del av glädjebristen med alkohol. Det är dålig läkekonst att angripa symptomen på glädjebristen i stället för källan till glädjedöden.

Människan är den enda varelsen som är tillräckligt intelligent för att kunna vara dåraktig.

Vi har liten möjlighet att välja genom helt självständigt tänkande. Nästan alla tankar har andra redan tänkt. Vi kan mest bara välja förebilder.

Många ungdomar kan se raka vägar och gå krokiga. Somliga vuxna kan detsamma.

Mogna människor har en stor förmåga att lösa problem. Den överträffas bara av alla människors förmåga att skapa problem.

En människa behöver en världsbild, men den behöver inte vara sann. Då kan den tillverkas hur som helst. Och det kan utnyttjas av religioner och ideologier och av livsstilsreklamen. Att sälja osanna världsbilder kan vara en mycket lönsam affär.

Bertil Gelland, Enebyberg

Tobaksindustrin betalade filmstjärnor

Den amerikanska tobaksindustrin betalade Hollywoods mest kända filmstjärnor miljontals dollar (i dagens penningvärde) under 1930- och 1940-talen.

Pengarna fick de för att på olika sätt hjälpa till att marknadsföra vissa cigarettmärken. Bland de stjärnor som tobaksbolagen hade kontrakt med och betalade stora belopp till märks bl a Gary Cooper, Joan Crawford, Henry Fonda, Clark Gable, Bob Hope, Carole Lombard, Myrna Loy, Richard Powell, Gloria Swanson och Robert Taylor.

Detta framgår av en ny studie, publicerad i tidskriften Tobacco Control. Undersökningen har letts av professor Stanton Glantz, Center for Tobacco Control Research and Education, Department of Medicine, University of California, San Francisco, USA.

Forskargruppen har gått igenom interna dokument från tobaksindustrin som gjorts offentliga genom domar i uppmärksammade tobaksrättegångar. Forskarna intresserade sig särskilt för kontrakt mellan olika tobaksbolag och framgångsrika skådespelare i filmindustrin. I forskningsmaterialet ingick också tobaksreklam från den studerade perioden, 1927-1951. Dessa årtal markerar ljudfilmens intåg respektive televisionens frammarsch.

Granskningen av dokumenten visar att det under flera decennier pågick ett intimt samarbete mellan filmbolagen och tobaksbolagen. Konkurrensen mellan de stora cigarettmärkena var hård i USA, och ett viktigt vapen var tidnings- och radioreklam där filmstjärnor intygade att de rökte ett visst märke. Sådana kampanjer som genom filmstjärnornas medverkan gjorde reklam för ett visst cigarettmärke innehöll samtidigt marknadsföring av nya filmer. På så vis gav tobaks- och filmbolagen varandra draghjälp.

De filmbolag som hade flest sådana här överenskommelser var Paramount och Warner Bros. Två cigarettmärken som särskilt ofta marknadsfördes med filmstjärneannonser var Lucky Strike och Chesterfield.

Myndigheterna gjorde försök att begränsa den här typen av tobaksreklam, men hade ingen större framgång.

Sammanlagt medverkade nästan 200 filmskådespelare i tobaksreklamen. Enbart American Tobacco betalade i slutet av 1930-talet belopp som i dagens penningvärde motsvarar 3,2 miljoner dollar till stjärnor som gjorde reklam för Lucky Strike. Enskilda artister kunde tjäna upp till 75 000 dollar (i dagens penningvärde) om året på att vara med i sådana här annonser.

Forskarna bakom undersökningen menar att den utbredda rökning som fortfarande förekommer på vita duken har sina rötter i den tradition av samarbete mellan tobaks- och filmindustri som skapades under den granskade tiden.

Källa: www.tobaksfakta.org

Sambandet mellan rökning & reumatism kartlagd

Reumatoid artrit (RA) är en av de vanligaste kroniska inflammationssjukdomarna och en sjukdom där man ännu inte känner till uppkomstmekanismerna. Rökning är den största kända riskfaktorn för RA när det gäller miljön, men man vet inte mycket om på vilket sätt detta sker. HLA-DRSE-gener (shared epitope genes) utgör den bäst kända genetiska riskfaktorn för RA. Men vilka immunreaktioner som styrs av dessa gener vet man ännu inte.

För bättre förståelse av hur rökning och HLA-DR SE-gener samverkar vid RA har en forskningsgrupp vid Karolinska Institutet fokuserat på sjukdomens speciella autoimmuna kännetecken: immunitet mot proteiner som innehåller en särskild aminosyra, citrullin, som normalt inte förekommer i protein. Det är sällsynt med antikroppar mot citrullinmodifierade proteiner hos friska personer och relativt sällsynt vid andra inflammatoriska tillstånd. Antikroppar mot dessa proteiner finns dock hos omkring två tredjedelar av RA-patienterna och kan vara en underliggande faktor för att utveckla sjukdomen. För att undersöka om rökning och SE-gener utlöser immunreaktioner mot citrullinerade proteiner genomförde gruppen en fallkontrollstudie i vilken patienter med nyligen debuterad RA deltog. Resultaten tyder på att rökning kan vara den faktor som utlöser den autoimmuna och skadliga immunreaktionen mot citrullinmodifierade proteiner, och att dessa immunreaktioner är särskilt starka hos individer som bär på HLA-DR SE-generna.

Baserat på studierna har forskarna nu beskrivit en möjlig mekanism för hur rökning kan orsaka reumatoid artrit, vilken bygger på att:

- **rökning orsakar citrullinering av proteiner i lungorna.**
- **hos individer med vissa genetiska anlag (bärare av HLA-DR SE-gener) uppstår en immunreaktion mot de citrullinerade proteinerna.**
- **Denna immunreaktion leder hos vissa individer till inflammation i lederna, beroende på att citrul linerade proteiner är vanligt före kommande också i ledvävnad.**

- Den anmärkningsvärda interaktionen mellan gen och miljö som iakttogs kan nu ge en ledtråd till de molekylära mekanismer som har betydelse för utveckling av sjukdomen hos en del av RA-patienterna, säger professor Lars Klareskog vid Karolinska Institutet.

- Vi kan därmed få nya möjligheter både att förutsäga och förstå debuten av RA och att i framtiden sätta in behandling mot händelser som kan framkalla RA innan kliniska symtom uppträder.

KÄLLA: Medicinsk Vetenskap nr 1 2006

Vi stödjer projektet

rökfri Ungdom

Riksförbundet Hem och Skola

Tobaksfritt www.visir.a.se

Många giftiga ämnen i prillan

Snus innehåller nikotin och många andra giftiga ämnen. **Arsenik, kadmium, bly, radioaktivt polonium, aromatiska kolväten, formaldehyd och nitrosaminer** är några av de över 2 500 kemikalier som finns i snuset. Tjugoåtta är klassade som cancerframkallande.

En genomsnittssnusare får i sig nikotin motsvarande 30-40 cigaretter per dag. Nikotinet är ett nervgift som är starkt beroendeframkallande, vare sig det intas i form av cigaretter eller snus. Enligt svensk forskning kan snus ge högt blodtryck, som i sin tur leder till både hjärtinfarkt och slaganfall.

Källa: Tobaksfakta

Nytt rökförbud hos FN

Förenta Nationerna, FN, har beslutat införa ett totalt rökförbud i alla sina byggnader vid högkvarteret i New York såväl som på andra håll runt om i världen. Dessutom förbjuds all tobaksförsäljning i FN:s lokaler.

Världshälsoorganisationen WHO välkomnar beslutet: - Genom att förbjuda rökning och tobaksförsäljning i FN:s lokaler föregår FN:s medlemmar med ett mycket gott exempel, säger WHO:s ledare Margaret Chan i ett uttalande och framhåller att tobak varje år dödar omkring 5,4 miljoner människor i världen.

Det har även tidigare varit förbjudet att röka i FN-högkvarteret och andra FN-byggnader, men förbudet har respekterats mycket dåligt. Gästande regeringsdelegater har trots förbudet rökt och hävdat att de som officiella regeringsrepresentanter haft rätt till detta.

Nu har FN:s generalförsamling, där 192 nationer är representerade, fattat ett beslut som ger tobaksförbudet större tyngd och väntas leda till bättre åtlydnad. Dock får ett kafé vid FN-högkvarteret fortsätta att servera rökande personer

Källa: Globalink

Manusstopp!
Visir aktuellt 1-09 15 februari 2009
Välkommen med idéer, text och bilder till kansliet.

Lösning korsord 11 mars 2008

Rätt svar på frågor om tobak är: 1a, 2c, 3c, 4b, 5c och 6c.

VISIR´s 13:de korsord

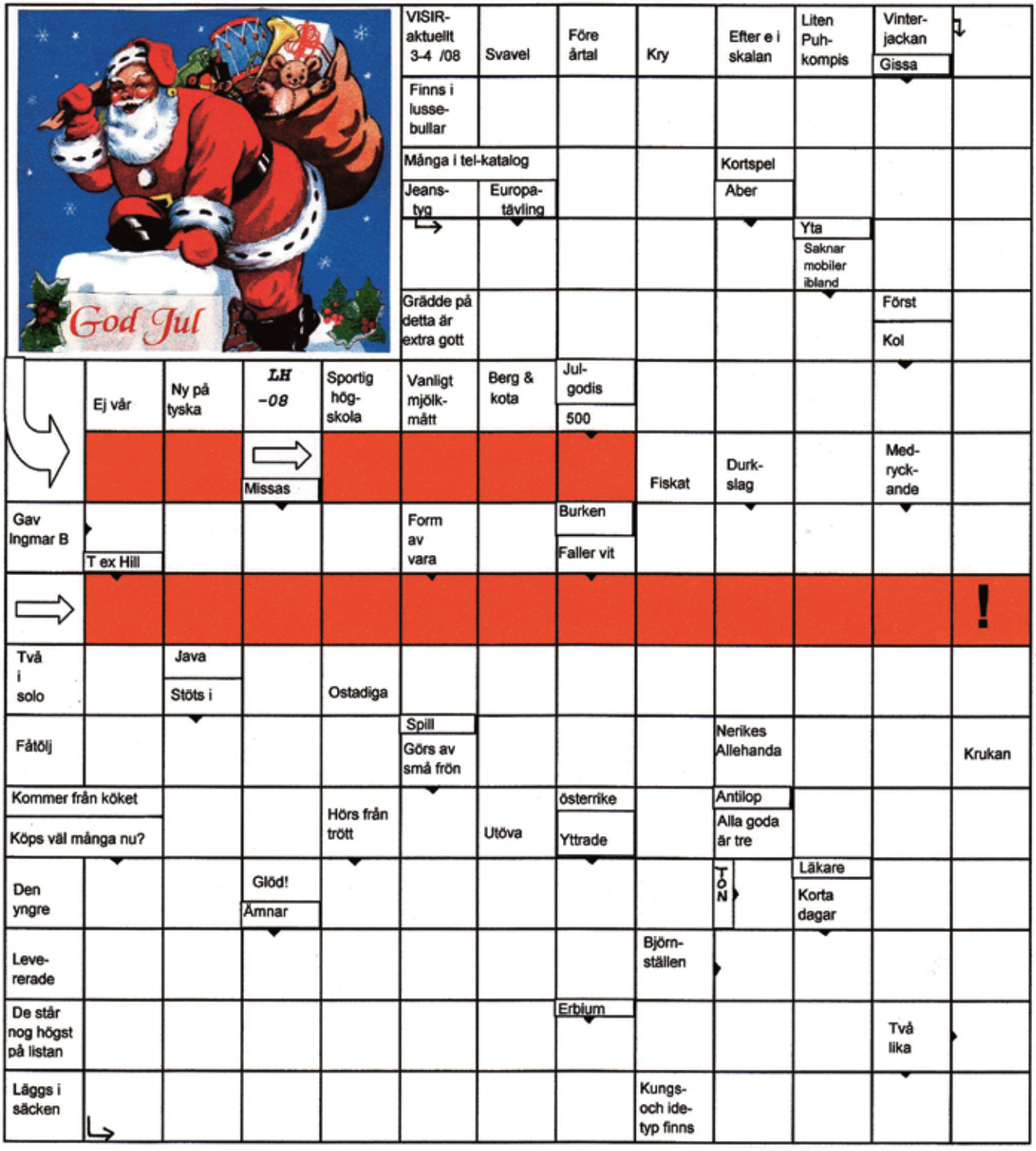

Korsord från kansliet

Leili Hägg har konstruerat även detta korsord för VISIR's läsare.
Lösning till Korsord 13 publiceras i nästa nummer av VISIR Aktuellt mars 2009.
Lycka till!

POSTTIDNING B

Riksförbundet VISIR
Hälsans Hus
Fjällgatan 23B
116 28 Stockholm

Föreningar & distrikt

Välkomna att skicka in uppgifter om aktiviteter till kansliet så lägger vi ut dem på VISIR´s hemsida.
www.visir.a.se

Inbjudan - Kallelse

Riksförbundet VISIR's **Förbundsmöte 2009** i Stockholm lördag-söndag **16-17 maj.**
Mer information kan erhållas från kansliet och på vår hemsida i början av 2009.

VISIR i Stockholm-Uppsala Årsmöte

Söndag 8 mars 2009, kl. 15.00 Olof Palmes Gata 25 i Stockholm

Hör gärna av dig i förväg per telefon, post eller e-mail. Info och eventuella ändringar kommer att redovisas på VISIR:s hemsida www.visir.a.se under rubriken Aktiviteter.

Kontaktperson: Bo Hellgren, rokaremottobak@yahoo.se, tel.073-7636639
VISIR i Stockholm-Uppsala, Box 9083, 126 09 Hägersten

Riksförbundet VISIR

Vi Som Inte Röker är en ideell förening, politiskt och religiöst fristående, som är helt beroende av medlemmarnas stöd. VISIR arbetar för fler rökfria miljöer och för att ingen mot sin vilja ska utsättas för tobaksrök. Tillsammans med sina läns- och lokalföreningar bedriver VISIR ett informations- och opinionsbildande arbete runt om i landet.

Bli medlem nu!

Årsavgift, som inkluderar 4 nr av VISIR Aktuellt, huvudmedlem 150 kr, familjemedlem 30 kr, ungdom upp till 25 år 50 kr, skolor och organisationer 300 kr. **Postgiro 60 94 07-2.**

Adress

VISIR, Hälsans Hus, Fjällgatan 23 B, 116 28 Stockholm **Tel. 08-591 282 11**, E-post: **visir@telia.com**
Hemsida: **www.visir.a.se**